

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Tomáše Kocourka v právní věci žalobce: **V. K.**, zast. Mgr. Sárrou Uličníkovou, advokátkou, se sídlem Radlická 751/113e, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 1. 2022, č. j., v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2022, č. j. 4 Ad 14/2022-31,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2022, č. j. 4 Ad 14/2022 - 31, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalovaná shora označeným rozhodnutím (dále též „prvostupňové rozhodnutí“) odebrala žalobci invalidní důchod dle § 56 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, neboť podle posudku Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 30. 12. 2021 již žalobce není invalidní. Námitky žalobce proti tomuto rozhodnutí zamítla žalovaná rozhodnutím ze dne 22. 4. 2022, č. j. X, a současně prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[2] Městský soud v Praze žalobu odmítl, neboť žalobou bylo napadnuto prvostupňové rozhodnutí. Žalobce tak nenaplnil zákonnou podmínku, že žalobou lze napadnout až rozhodnutí správního orgánu, který rozhodl v posledním stupni. V situaci, kdy žalobce směřuje žalobu proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, proti němuž zákon připouští uplatnění řádných opravných prostředků, je již zcela bez právního významu, zda žalobce opravné prostředky fakticky podal nebo nepodal, či zda je podal včas. Podstatnou v dané věci je totiž skutečnost, že žalobce učinil předmětem soudního přezkumu

rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Za tohoto stavu pak je nepřípustnost jeho přezkumu dána tím, že žalobce nevyčerpal řádné opravné prostředky v řízení před správním orgánem ve smyslu § 68 písm. a) s. ř. s. a soudu nezbylo než žalobu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřípustnou odmítnout

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které namítl nezákonnost napadeného usnesení. Městský soud nedodržel zákonem stanovené náležitosti výzvy pro odstranění vad podání dle § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť výzva k odstranění vad byla koncipována pouze jako prostý přípis bez náležitého poučení stěžovatele. Neobsahuje-li však výzva poučení o možných důsledcích nevyhovění povinnostem ze strany stěžovatele a má za následek odmítnutí žaloby, tak platí, že nebyla vydána ve formě usnesení, a nesplňuje tak požadavky dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Městský soud při posuzování podmínek řízení pracoval pouze s domněnkou, že rozhodnutí, proti kterému je žaloba směřována, nebylo dosud vydáno. Vůbec však nekontaktoval žalovanou s otázkou týkající se stavu probíhajícího správního řízení. Takovým postupem městský soud zcela rezignoval na svou zákonem stanovenou roli. Městský soud měl postupovat z úřední povinnosti dle § 74 s. ř. s. a pro zachování práv stěžovatele adresovat výzvu i na žalovanou s dotazem na stav řízení, či vyžádání kopie daného správního spisu. Nebylo tak nutné stěžovatele vyzývat, aby určil den doručení předmětného rozhodnutí o námitkách či předložil kopii napadeného rozhodnutí.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nemá k dispozici výzvu, kterou městský soud adresoval stěžovateli, a nemůže se tak ke kasační stížnosti vyjádřit.

III. Posouzení kasační stížnosti

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti stěžovatele a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 4 s. ř. s.].

[6] Kasační stížnost stěžovatele je důvodná.

[7] Stěžovatel spatřoval nezákonnost napadeného usnesení zejména v pochybení městského soudu při vydání výzvy dle § 37 odst. 5 s. ř. s. a dále v tom, že nekontaktoval žalovanou s žádostí o informace ohledně stavu řízení, případně nevyžádal od ní kopii správního spisu.

[8] Před posouzením sporné otázky, tj. zákonnosti kasační stížnosti napadeného usnesení, je třeba nejprve poznamenat, že stěžovatel podal žalobu v době, kdy správní orgán II. stupně již rozhodl o námitkách proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně a kdy rozhodnutí o námitkách bylo stěžovateli i doručeno (jak vyplývá ze správního spisu).

[9] Pokud jde o samotný obsah žaloby, lze nejprve poukázat na to, že stěžovatel na přední straně žaloby jako žalovanou označuje správní orgán I. stupně a i v průběhu textu pak velmi často polemizuje právě s prvostupňovým rozhodnutím. Současně však v žalobě stěžovatel výslovně zmiňuje, že proti prvostupňovému rozhodnutí podal námitky, na jejichž základě bylo zahájeno námitkové řízení a byl vydán nový posudek o invaliditě (viz s. 2 žaloby). Z kontextu žaloby je tedy zřejmé, že v souzené věci bylo zahájeno řízení o opravném prostředku proti prvostupňovému rozhodnutí, které stěžovatel v žalobě napadal. Právě zmínka stěžovatele v žalobě o námitkovém řízení svědčí o tom, že stěžovatel (byť implicitně) napadl nejen prvostupňové rozhodnutí, ale též výše označené rozhodnutí žalované o námitkách (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 90/2011-72).

[10] Jelikož však stěžovatel nspecifikoval obsah námitek ani důvody, pro které napadá rozhodnutí o námitkách, měl městský soud postupovat v souladu s § 37 odst. 5 s. ř. a stěžovatele konkrétně a s ohledem na jeho individuální vlastnosti a specifika případu poučit o tom, jaké rozhodnutí může žalobou napadat, v jaké lhůtě tak může učinit, stanovit mu k doplnění žaloby přiměřenou lhůtu a poučit jej, že jeho žaloba bude jako nepřipustná podle § 68 písm. a) a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítnuta, pokud výzvě soudu nevyhoví (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003-56, č. 534/2005 Sb. NSS). Tímto způsobem však městský soud nepostupoval, neboť stěžovateli adresoval pouze přípis (ze dne 23. 6. 2022, č. j. 4 Ad 14/2022-23), jehož obsahem byla žádost o zaslání kopie napadeného rozhodnutí a sdělení, kdy bylo toto rozhodnutí stěžovateli doručeno.

[11] Městský soud v dané věci nepochybil tím, že stěžovateli adresoval prostý přípis, a nikoli přípis ve formě usnesení, jak obecně vyžaduje § 37 odst. 5 s. ř. s. (viz rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2005, č. j. 6 Ads 13/2004-20, č. 616/2005 Sb. NSS). Rozhodující totiž obecně je, že výzva splňuje všechny obsahové požadavky, takže se podatelé dostane řádného poučení (viz Kühn, Z., Kocourek, T. a kolektiv. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 286). Taková situace však v posuzovaném případě nenastala, neboť předmětný přípis městského soudu adresovaný stěžovateli neobsahoval řádné poučení ve smyslu § 37 odst. 5 s. ř. s., tj. městský soud v něm stěžovatele konkrétně nepoučil v tom smyslu, že žalobou dle § 65 a násl. s. ř. s. může napadat rozhodnutí správního orgánu o námitkách (tak aby byla splněna podmínka přípustnosti ve smyslu § 68 písm. a) s. ř. s.), v jaké lhůtě tak má učinit, ani jej nepoučil, že jeho žaloba bude jako nepřipustná odmítnuta, pokud výzvě soudu nevyhoví (viz výše citované usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 5 Afs 16/2003-56).

[12] Pokud jde o námitku stěžovatele, že měl městský soud postupovat dle § 74 s. ř. s. a vyzvat žalovanou k předložení spisové dokumentace a vyjádření k žalobě, této nelze ve světle okolností daného případu zcela přisvědčit. Tento postup totiž bude na místě až ve chvíli, kdy městský soud postupem dle § 37 odst. 5 s. ř. s. případně odstraní vady žaloby, tedy kdy bude postaveno na jisto, že stěžovatel napadá žalobou rozhodnutí správního orgánu II. stupně a v tomto směru žalobní argumentaci patřičně doplní (k tomu srov. Kühn, Z., Kocourek, T. a kolektiv. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 593).

[13] Nutno dodat, že městský soud tím, že žalobu stěžovatele odmítl, aniž by jej patřičně poučil a vyzval k opravě jeho žaloby, postupoval nepřipustně formalisticky. Podle rozšířeného senátu přitom přepjatý formalismus při posuzování náležitostí žaloby ve správním soudnictví naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Soudy poskytují ochranu práv jednotlivců rozhodováním v konkrétních věcech, proto „nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují.“ Při výkladu mezí práva na spravedlivý proces, stanovených soudním řádem správním (např. náležitosti žaloby, lhůta pro její podání, procesní podmínky), je v souladu s čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod nezbytné šetřit jejich podstatu a smysl a nezneužívat je k jiným účelům, než pro které byly stanoveny. Nabízejí-li se přitom dvě interpretace, z nichž jedna hovoří ve prospěch výkonu práva na spravedlivý proces a druhá proti němu, musí soud vždy zvolit výklad první (srov. výše citované usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 5 Afs 16/2003-56).

[14] V daném případě je nutno uzavřít, že městský soud postupoval v rozporu s § 37 odst. 5 s. ř. s., neboť stěžovatele, i přes informace obsažené v jeho žalobě, a sice že podal proti prvostupňovému rozhodnutí námitky, řádně nepoučil a nevyzval jej k odstranění vad žaloby. Městský soud tedy v dalším řízení bude postupovat dle § 37 odst. 5 s. ř. s., tedy stěžovatele konkrétně poučí o tom, jaké rozhodnutí může žalobou napadat, v jaké lhůtě tak může učinit, stanoví mu k opravě žaloby přiměřenou lhůtu a poučí jej, že jeho žaloba bude jako nepřipustná podle § 68 písm. a) a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. odmítnuta, pokud výzvě soudu nevyhoví.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[15] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou. Rozsudek městského soudu podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[16] Městský soud v novém rozhodnutí rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2023

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu